

מהתיקנות הדרך היומית

גליון מס'
39

פר לך לך
תשפ"א

בס"ד | פנינים מתוך שייעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הגאון הקדוש פאר הדור מרן בעל החזון איש, רבי אברהם ישעיהו בן רבי שמריהו יוסף קרליץ זצוק"ל, שנלב"ע ביום ט"ו חשוון תשי"ד.

מרן בעל החזון איש היה ידוע ומפורסם ביגיעתו הרבה בתורה למעלה מדרך אנוש. פעם נכנס הגאון ר' נתן שולמן למרן החזון"א ומצאו כשהוא שוכב במטתו בכיון ההפוך, רגליו מונחות על הכרית, וראשו מונח למרגלות המיטה. שאלו ר' נתן מאי האי, ענה לו החזון"א: אם היה לי עוד רגע להתבונן ולבחור באיזה צד לשכב על המטה, הייתי עדיין לומד בראג זה ולא הייתי מפסיק מלימודי... סיפר הגאון ר' אליעזר פלצינסקי זצ"ל, שהחזון"א אמר לו שהיות והוא עצמו היה חולה כל שנותיו לא הספיק ללמוד את כל מה ששאף, אבל בכל זאת בזמן שהיה לומד היה זה עד כדי עלפון. והגאון ר' מרדכי שולמן זצ"ל סיפר שבתקופה שהוא למד עם החזון"א היה נגמר ה'סדר' כשהחזון"א היה מתמוטט, וכשחזר לכוחותיו מיד התחיל הסדר החדש... ופעם אחת שהה החזון"א בבית הגאון רבי שמריהו גריינימן זצ"ל, ולפתע נשמעה חבטה עזה מחדרו של רבינו. בעל הבית בא במרוצה לראות מה אירע, ומצא את רבינו מוטל על הרצפה בפישוט ידים ורגלים, נבהל הגר"ש מאוד ושאל ברטט: מה אירע. הרגיעו רבינו והשיב: אל בהלה, תמיד כשאני לומד אני משער את הכח שיש לי ומשאיר לעצמי כח בשביל להגיע למיטה, הפעם טעיתי בחשבון...!

סיפר דודי זקני הגאון הצדיק ר' חיים ברים זצ"ל שכשהחזון"א למד מסכת עירובין לקח לו זמן של שלש שנים כדי לסיימה, והיה לומד אז בכזו חשקות ורענונות כמו בחור צעיר במשך שלש שנים רצופות, ולאחר שסיים את מסכת עירובין הוא היה חלש מאוד ותשוש כח למשך כשנה תמימה!

גם בעמוד התפילה השקיע מרן החזון איש כוחות גוף ונפש באופן מפליא ביותר. וכמו שסיפר הגאון רבי חיים ברים זצ"ל שפעם עמד ליד מרן החזון"א כשהתפלל לפני התבה ביום היארצייט של אמו הרבנית ע"ה, ובחזרת הש"ץ כשהגיע לברכת השיבנו וכו' ואמר את המילים 'והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', התייפח בבכי קורע, כמי שיש לו באמת על מה לשוב בתשובה. "אי אפשר לתאר את ההרגשה שהרגשנו אז", סיים הגאון רבי חיים את סיפורו.

וכעין זה סיפר הגאון רבי רפאל דוד אויערבאך זצ"ל ראש ישיבת "שער השמים", שבהיותו בחור כבן עשרים התפלל פעם כותיקין אצל מרן החזון"א, ובברכות קריאת שמע כאשר סיים החזון ברכת 'יוצר המאורות' התחיל החזון"א לסדר את עצמו בכסאו והחל להתפלל ביתר דביקות, ובאומרו "והאר עינינו בתורתך..." החל בוכה בדמעות שליש שהקב"ה יאיר עיניו בתורה...

אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל היה מסתופף בצעירותו הרבה אצל החזון איש, והחזון איש קירבו מאוד. הרבה תורה ויראת שמים קיבל אבי מורי מפי החזון איש, וכל ימי חייו הוא היה מספר דברים שראו עיניו. בין היתר סיפר שהבחין כי שרול מעילו של החזון איש רעד מפחד ומהתרגשות, וכאשר אמר בהלל את הפסוק "הים ראה ויגוס" היה מוריד דמעות מעיניו מהתרגשות על כבוד השכינה.

הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל סיפר שהחזון"א אמר לו פעם, שכל תפילה קשה לו יותר מסוגיות הכי קשות בטהרות!

אגב, אבי מורי זצ"ל סיפר דבר מעניין, שפעם אמר לו החזון איש: "לכל דבר שאני עושה יש לי עשרה טעמים שאני יכול לומר, בעוד את הטעם האמיתי אינני מגלה..." משפט זה היה לו לאבי מורי ליסוד בענין אמונת חכמים, מתוך ידיעה שלא מחשבותינו מחשבותיהם, ואין לנו אלא לקיים את דבריהם כפשוטם.

כמה יגיעה השקיע מרן פאר הדור בתורה ובתפילה

הפסיק שלום לבוא לסטאלין אל רבינו מרוב פחדו מהרבי.

עבר זמן, ושלוש קעשינע-מאכער החזיר את גרושתו, ומיד קם ונסע לסטאלין, כי לא היה יכול להתגבר יותר על רגשות נפשו הסוערים ועל געגועי רבינו, ששללו את מנוחתו. כשהגיע שלום לסטאלין, שאל אותו רבינו: "וואס קומסטו שוין ווייטער?" [-מה פתאום הגעת שוב?]. החסיד הבין את השאלה, ותירץ את עצמו שהוא החזיר את גרושתו מפני שלא היה מסוגל לראות בצערם של ילדיו.

כשמע הרבי הקדוש את הדברים יוצאים מפיו של שלום קעשינע-מאכער, קם ממקומו, הסתובב אנה ואנה נרעש ואחוז שרעפים, ואמר: "רבונו של עולם, שלום קעשינע-מאכער האט חתונה גיהאט מיט זיין אלטע ווייב, ווייל ער האט נישט גיקענט פארליידן דעם צער פון זיינע קינדער" [-רבונו של עולם, שלום קעשינע-מאכער נשא שוב את אשתו כי לא היה יכול לראות בצערם של הילדים]... בכך רמז רבינו, שכבר הגיע הזמן שקודשא בריך הוא יחזיר את שכינתו שתשרה בישראל, ויפדה את עם ישראל השורה בגלות בצער רב, כמו ששלום קעשינע-מאכער לא היה יכול לסבול את צערם של הילדים.

כשראיתי את הסיפור הזה התמלאו עיני בדמעות, יש היום כל כך הרבה קשיים כל הרבה התמודדויות עם כל המצב, אי אפשר לעשות בר מצוה, אי אפשר לשלוח את הילדים לחיידר ולישיבה, המצב נורא ואיום, ואנחנו כולנו זועקים: רבונו של עולם, הגיע הזמן שתחזיר אליך את עם ישראל, שתקבצם ותגאלם גאולת עולם, ובודאי הרבי הקדוש זי"ע ימשיך ללמד עלינו זכות בשמים, וכלשון חכמינו ז"ל (סוטה י"ג ע"ב): מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש.

הגיע הזמן
שקודשא
ברוך הוא
יחזיר את
שכינתו
שתשרה
בישראל

רבינו הקדוש היה משפיע עשירות לבני דורו

השבוע נלמד בדרך היומית (דף פ"ו ע"א): "רבי מכבד עשירים". ותמהו המפרשים מה ההסבר בזה? פירש מרן הרה"ק בעל האהבת ישראל מויז'ניץ זצוק"ל שכוונת הגמרא היא שרבי היה מכבד את אנשי דורו בעשירות, דהיינו שהוא היה משפיע להם השפעות טובות כדרך הצד"קים...

יהודי שאינו קשור כלל עם דורנו

עובדה מופלאה מסופרת אודות פטירתו של מרן החזון איש מהאי עלמא (ראה אודותיו במדור יומא דהילולא קדישא), אותה סיפר הגה"ח רבי בנימין יוסף לוי זצ"ל שהיה אז משב"ק אצל כ"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע. באותה שבת בה נפטר החזון איש הסתובב הרבי מבעלזא בחדרו לביל שבת כשהוא אחוז שרעפים, ואמר: "ס'איז דא אזעלכע יודן וואס האבן שוין נישט קיין שייכות מיטן דור, וואס האלטן זיך אויף דא נאר וועגן דעם דור" (-יש כאלה יהודים שכבר אין להם קשר עם דורנו, אך הם מתעבבים כאן רק לטובת הדור), ובמשך זמן ארוך הסתובב בחדרו כשהוא נרעש. לאחר יציאת השבת נודע כי החזון איש נפטר לבית עולמו באותה שבת קודש.

הסנגוריה של מרן רבי אשר הגדול מסטאלין על כלל ישראל

הרה"ק רבי אשר הגדול מסטאלין זי"ע בנו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרליץ זי"ע, היה לו חסיד אחד יהודי פשוט שכינהו שלום קעשינע-מאכער [-שלום תופר הכיסים]. על שם מלאכתו, שהיה תופר כיסים על בגדים ישנים ומתקן אותם.

שלום זה לא זכה לא עלינו בשלום בית ורצה לגרש את אשתו, אולם הרבי רבי אשר לא הסכים לכך, כי לא היה יכול לסבול שמגרשים אשה, יהיה מה שיהיה. לאחר זמן מה הרגיש שלום זה שהוא אינו מחזיק מעמד יותר וגירש את אשתו בלי הסכמתו של הרבי. כמובן שמאז

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ו תשרי)

הגמרא אומרת במסכת בבא בתרא (דף ט ע"ב): **ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות**. ומפייסו משמע אף אם אינו נותן לו כלום. ונשאלת הקושיא הרי יתכן שהעני הזה לא אכל כמה ימים, וכשבאים ואומרים לו 'בוקר טוב', 'שלום עליכם', 'חודש טוב', מה זה בדיוק עוהר לו כשהוא נמצא במצב של רעב חלילה? לכאורה היה צריך להיות ההיפך, הנותן פרוטה לעני הרבה יותר חשוב מהמפייסו?

וחשבתי בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא שהביאור הוא כך. יהודי דופק בדלת ומבקש צדקה, אתה נמצא באמצע ארוחת ערב עם המשפחה, ואתה קורא לילד שלך: יענקי, תן ליהודי בדלת שקל לצדקה! מה קורה באותה שניה, נתתה לאיש חותמת שהוא עני ואתה העשיר, והראיה שאתה ממשיך בארוחת הערב והוא קיבל שקל בדלת. לעומת זאת אם אתה פונה ליהודי ואומר לו: שלום עליכם ר' יהודי, בוא תיכנס, חכייתי לך, מה שלומך איך אתה מרגיש, - באותה שניה העני שוכח בכלל שהוא עני. אם כך מובן היטב למה המפייסו בדברים חשוב הרבה יותר מהנותן לו פרוטה. בהארת פנים נכונה אפשר לחולל פלאים. אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, מעולם לא נתן צדקה לעני בדלת, תמיד כשעני דפק בדלת הוא לבש חליפה מיוחדת, הכניס את היהודי לסלון, הגיש לו שתיה וכיבוד, ואז העניק לו צדקה. מי שילמד את הרמב"ם בהלכות מתנות עניים (פרק י' הלכה ג', ועיי"ש בפירוש מהר"י קורקוס) ימצא שעדיף לתת סכום קטן בסבר פנים יפות מאשר סכום גדול יותר בפנים עצובות וכעוסות. (יש לציין שבעלון 61 'פר' בהר בחקונת] במדור זה הובאה תשובה נוספת על קושיא זו).

דברי הספד על כ"ק מרן הרבי הקדוש מקרעטשניף קרית גת בעל הנועם ישראל זצוקללה"ה

שנאמר על ידי המג"ש הגאון הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, בכלות השלושים לפטירת רבינו זצוק"ל, במקהלות עם בבית המדרש המרכזי קרעטשניף קרית גת, בפני אחיו הצדיקים כ"ק מרן הרבי מקרעטשניף שליט"א וכ"ק מרן הרבי מפרמישלאן שליט"א, ובפני בניו האדמורי"ם הצדיקים שליט"א, ועוד אדמורי"ם ורבנים חשובים

יראתי בפצוטי שיח להשחיל, אבל כיון שהוד כ"ק מרן הרבי שליט"א ממלא מקומו וממשיך דרכו מבקש שאני אדבר, בודאי אזכה בסיעתא דשמיא לכוחו של המשלח. התכנסנו פה הלילה להספד על רבינו הקדוש צדיק יסוד עולם, עמוד האש, ליבם של ישראל, מרן המנוחה הטהורה, בעל הנועם ישראל, שעלה בסערה השמימה. פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה, על אלה אני בוכיה.

הגמרא אומרת במסכת כתובות (דף קד ע"א): "בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר, רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיעגתי בעשר אצבעותיי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה". כותב רש"י (במהדורה קמא): יעגתי בעשר אצבעותיי בתורה, כלומר עסקתי בתורה בכל כוחי. מורי ורבותי, רבינו מרן הנועם ישראל יגע בעשר אצבעותיו בתורה הקדושה בנגלה ובנסתר. בפרשת שלח (יג, כ) על הפסוק 'היש בה עץ אם אין', אומר רש"י הקדוש: "היש בה עץ, אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו". ומקור דבריו הוא במסכת בבא בתרא (דף טו ע"א): הכי קאמר להו משה לישראל, ישנו לאותו אדם ששנותיו ארוכות כעץ ומגן על דורו כעץ. מי יגן מעתה על כלל ישראל.

הגמרא אומרת במסכת שבת (דף קה ע"ב): "אמר רבי שמעון בן פיז אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא, כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גניזו וכו', אמר רב יהודה אמר רב, כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקבורו בחייו". ממש פחד פחדים... שואל על כך מרן שר התורה הרבי הקדוש בעל האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל, מה זה הלשון 'אדם כשר'? לכאורה לשון זה שייך יותר על בהמה שהיא כשרה או טריפה, איך נכנס לשון כזו על אדם? האבני נזר מפלפל שם בענין, ולבסוף הוא מסביר שאדם כשר היינו אדם שעמד בכל המצבים באותה בחינה, חייו היו תמיד שוים לטובה, בימים טובים כבימי סגריה. מי שעקב אחרי רבינו הקדוש ראה את העבודה של 'כולן שוין לטובה'...

אם נרצה לתמצת את כל חייו של הרבי, זה הפסוק בתהלים (עג, כח): "ואני קרבת אלקים לי טוב". רבינו היה עסוק בזה יומם ולילה להיות קרוב לבורא עולם. לכאורה יש לתמה בפסוק הנ"ל, 'אלקים' זה מידת הדין כידוע, 'טוב' זה רחמים, אז מה הלשון 'ואני קרבת אלקים לי טוב' וחשבתי בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא כי הצדיק דרכו לתמה את מידת הדין לרחמים, וזהו הכוונה 'ואני קרבת אלקים לי טוב', הצדיק לוקח את הדינים מבני ישראל והופך אותם לרחמים, וכמו שראינו אצל רבינו הקדוש במשך כל ימי חייו.

יהודי אכל פעם אצל הרבי זצוק"ל כשהוא מתבונן ברבי וחושב שהרבי בודאי יש לו רוח הקודש. הרבי תפס את המחשבה שלו ואמר לו בזה הלשון: "טייערער ייד, דער זיידע דער הייליגער רבי מרדכי'לע איז גיווען א בעל רוח הקודש, איך בין זיין אייניקל" [יהודי יקר, סבי הקדוש רבי מרדכי'לע היה בעל רוח הקודש, אני נכדו]... מי שירצה לדעת איך אפשר להגיע לדרגת רוח הקודש, יעיין בתנא דבי אליהו (פרק ד), וכך מובא שם: "זכך כל חכם וחסם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו ומתאנה על כבודו של הקב"ה ועל כבודו של ישראל כל ימיו ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה שתצמיח בקרוב בימיו ועל כינוס גלויות, מיד שורה רוח הקודש בקרבו, שנאמר (ישעיה טג, יא) **אֵיך הָשֵׁם בְּקִרְבוֹ אֶת רֹחַ קְדָשׁוֹ**".

הפסוק אומר בישיעה (ג, י) **"אִמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פָּרִי מַעֲלֵיהֶם יֵאָכְלוּ"**, מסביר המצודת דוד: שבחו ורוממו את הצדיק כי עשה את הטוב. הגמרא שואלת על פסוק זה במסכת קידושין (דף מ ע"א): וכי יש צדיק טוב ויש צדיק שאינו טוב, הלא כל צדיק הוא טוב, **"אלא טוב לשמים ולבריות"** - שגם הבריות נהנות ממנו, **"זהו צדיק טוב"**. כעת יש לנו פירוש נוסף, אמרו צדיק כי טוב - אין טוב אלא תורה, היגיעת התורה של רבינו, הידיעת התורה של רבינו, לא ניתן לתאר במילים.

זה שרבינו יגע בתורה ידענו, אבל זה שרבונו היה מגדולי המקובלים בדורנו, זה לא ידענו עד סוף השבעה. כשבאתי לנחם בלילה האחרון של השבעה הגיע הגאון הצדיק המשפיע רבי ניסן דוד קיואק שליט"א, והטיל פצצה: רבינו היה מגדולי המקובלים בדורנו עד שרצו להכתיר את רבינו לראש החבריה של המקובלים, אך כמוהו שהרבי סירב. כששמענו זאת מרן האדמורי"ם שליט"א הם היו בתדהמה ואמרו שעכשיו הם מתחילים להבין דברים שעשרות שנים הם לא הבינו, למשל מה היה הקשר של הרבי זצוק"ל עם המקובל רבנו רבי ששון מזרחי בל באתי לגני זצוק"ל, למה הרבי היה אומר בפורים הריני מקשר נפשי ורוחי ונשמתי לנשמת ה'באתי לגני' ואני מקושר אליו בלב ונפש, פתאום מבינים איזה קשר היה לרבינו עם המקובל הקדוש מרן רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל, איזה קשר היה לו עם ראש ישיבת שער השמים הגאון הצדיק רבי אהרון סלוטקי זצוק"ל ועוד ועוד. הלא תדעו בעתיד כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל. אנחנו עכשיו חודש אחרי הפטירה של רבינו וכבר היום אנחנו יודעים דברים שלא ידענו בכל ימי חייו. דיברנו על נסתו, ומי מדבר על נגלה, חדשים שלמים היה הרבי יושב בבית מדרש יומם ולילה ויגע בתורה, שלא נדבר על תעניות וסיוגים, שלא נדבר שהרבי ישן על ספסל בבית מדרש.

חשבתי בדרך אפשר על פי הדרש 'אמרו צדיק כי טוב' - מתי אפשר לדבר על הטוב של הצדיק, 'כי פרי מעלליהם יאכלו' - בזמן שאפשר לדבר על הפירות, זכה הרבי לפירות נפלאים, לארבע בני אדמו"רים צדיקים ולחתנים צדיקים, שאנחנו עומדים פה בבית כנסת ורואים איך קרית גת נראית היום, מה היה פה לפני שהרבי הגיע לקרית גת, חורבה אחת גדולה, והיום היא ברוך השם עיר מלאה חכמים וסופרים, וזה הכל בזכות הרבי, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים וינוח בשלום על משכבו. אמן.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הרב הגאון הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א בעל 'מתיקות הדף היומי' עלה בדעתי רעיון על קבר רחל ואני חושב שזה יהיה חיזוק מיוחד על מעלת וחשיבות המקום. בשעה שבני ישראל כבשו את הארץ כתוב שעשו בא ואמר שהוא גם נכד של אברהם אבינו, והוא גם רוצה חלק בארץ. אמרו לו: נאמר גר יהיה זרעך בארץ לא להם, אתה לא היה לך חלק בגלות מצרים, אז גם את חלק בארץ ישראל אין לך.

והנה **גר יהיה זרעך** [עם האותיות והכולל] בגימטריא **שרדאל**. בואו חשבון: גר = 203, יהיה = 30, זרעך = 297, ועם 10 אותיות וכולל, 297 = 10 אותיות וכולל, סך הכל = 541. ישראל = 541. וכן **קבר רחל** = 540.

שנזכרו להגדיל תורה ולהאדירה מתוך מתיקות. בברכה, **עקיבא וינשטיין**

נקודה למחשבה: "כל זמן שתלמידי חכמים בבית המדרש דברי תורה מתוק עליהן, מתוך כך הקדוש ברוך הוא מרחם עליהם, ונותן בהם חכמה וגינה ודעה והשכל לעשות מעשים טובים ותלמוד תורה" (תנא דבי אליהו פרק יח).

מחבר הספרים החשובים: הישובי עולם התורה, הישובי הדורות, סדר עבודת הקרבנות, גמרא ארוכה כ"על טיקון]

